„hoe we zoo laf en zoo trouweloos konden zijn, om ons nog zóó door onzen God te laten slepen". Welke kerk moet dit niet beamen? Hoe heeft dikwijls de vrees voor schorsing of het voorbeeld van anderen gewerkt, wat uit gehoorzaamheid aan Gods Woord reeds veel vroeger had moeten geschieden?

Ja wordt thans niet duidelijk, hoe tengevolge van jarenlang tuchteloosheid en stilzwijgen, de gemeente dermate onbekend is met de gruwelen der organisatie en ontwend aan de gezonde kerkregeering, dat velen na de verlossing evenals geredde dieren weder den brandenden stal of als vrijgelaten slaven de oude boeien weder opzoeken? In hoe menige gemeente ondervond de kerkeraad juist tegenstand van hen, die reeds lang kerkelijk behandeld moesten geweest zijn, of ten minste in hun ambt door anderen vervangen!

En toch, om nog meer redenen hebben wij met het volk uit Jeremia 3 : 25 te betuigen: „Wij liggen in onze schaamte en onze schande overdekt ons."

Verstaat de gemeente het wel, dat de vijandige houding van tal van leeraren mede een gevolg is van de onverschilligheid der kerken omtrent de wijze hunner opleiding, en dat, ware 50 jaar geleden de stichting eener Gereformeerde Universiteit begonnen, zij die thans vervolgen wellicht pleitbezorgers der zuivere beginselen op kerkrechtelijk gebied geweest zouden zijn?

Wordt er wel smart gevoeld over tegenstand of weifeling van broeders, met wie men overigens in één geloof verbonden is, en wordt wel een antwoord gezocht op Israëls kreet in Richteren 21: „O HEERE, God van Israël! Waarom is dit geschied in Israël, dat er heden een stam van Israël gemist wordt?"

Bestaat niet het gevaar, dat menige Kerkeraad het deel der gemeente, dat niet medegaat met de Reformatie, zich niet meer op de ziel gebonden voelt, en wanhoopt dat ooit langs den weg van verootmoediging en geestelijke worsteling nog eens dergelijke verbroedering kan volgen, als tusschen Juda en Benjamin volgde na de verootmoediging en tuchtoefening in Richteren 20 beschreven?

En hoe meent men in tal van gemeenten door een enkel schrijven aan den Kerkeraad jaren lang verzuim in gebed of waarschuwing als te vergoeden, terwijl soms te ongevoelig de pijnlijke ofschoon noodzakelijke scheur getrokken wordt!

Wordt niet ten gunste van de „vrijmaking" der Kerken te veel nadruk gelegd op volle lokalen, ruime collecten, nieuwe hulpkerken en vergeten dat juist de H. Schrift in Lukas 12 : 1, Micha 6 : 7, 8, Jes. 66 : 1, 2 daartegen waarschuwt en vooral op de verbrijzeling des harten, het recht doen en op persoonlijke barmhartigheid wijst, en ook Art. 29 der Belijdenis andere merkteekenen der Gereformeerde Kerken en der Christenen noemt?

En omgekeerd, hoe menigeen, die alléén of met slechts enkelen in stad of dorp de bekeering zijner Kerk wenscht, wanhoopt daaraan, vergetend dat zoo krachtige belofte ligt in Matth. 18 : 20: „Waar twee of drie vergaderd zijn in Mijnen Naam, daar ben Ik in het midden van hen!" en dat juist op het gebed van één Nehemia, één David, één Samuël of één Mozes, de HEERE de grootste verlossingen of hervormingen schonk.

En waar het kwam tot kerkelijk optreden, hoe hebben wij dan als kerkeraadsleden allereerst te vragen, of niet veel tot verootmoediging stemt!

Is niet menige teleurstelling of nederlaag gevolg ook van nog verborgen afgoden of gekoesterde lievelingszonden?

Laten Predikanten en Ouderlingen, maar ook gemeenteleden niet vergeten, dat gierigheid en vergoding van het schepsel, hoererij en onbezonnen huwelijken, pronkzucht en tuchteloosheid in het huisgezin de grootste jammeren over Volk en Kerk brachten.

Denk aan Jacob (Genesis 34) en Achan (Jozua 7); David (2 Samuël 12) en den Leviet van Richt. 19; Hiskia (2 Kon. 20) en Eli (1 Samuël 3).

Wordt niet in menige onzer kerken ongeregeld kerkeraadsvergadering gehouden, en, indien het geschiedt, vergeten eerst op elkander tucht te oefenen, alvorens men tegenover de gemeente optreedt?

Wijden de Bedienaren des Woords thans vooral genoegzame studie en gebed aan hunne heerlijke taak; gaan de Ouderlingen niet menigmaal voort in de sleur door de organisatie, helaas, begunstigd, maar thans verboden; en wordt door Diakenen niet te vreesachtig soms de zorg voor meerdere armen op zich genomen, terwijl vergeten wordt, dat juist wanneer werkelijk weder eens opoffering voor armen, weezen, weduwen en kranken door Gemeente en Diaconie geschieden mag, zoowel geestelijke zegen als tijdelijke welvaart aanstaande is?

Oefenen de gemeenteleden thans vooral tucht op elkander uit, en vermaant men ook tegenstanders, of trad verbittering voor deernis, en onverschilligheid voor vertrouwen op Gods belofte in de plaats?

Ja, is er waarlijk geestelijk leven en godzaligheid? Bestaat niet het gevaar, dat het op den voorgrond stellen van het Koninklijk ambt onzes dierbaren Middelaars sommigen het Hoogepriesterschap aan de oogen onttrekt, en wordt niet in menige kerk hijgend uitgezien naar het neerdruppelen van genade en vrede, waar men thans juist in het besef van Gods ontfermende weldaden te meer behoefte gevoelt, om ook zijn kerkelijke, huiselijke en persoonlijke schuld weggenomen te zien door het bloed des Lams?

En waar de strijd voor de eere van Gods Woord en het Herderschap van Christus over Zijne kerken gevoerd wordt, zijn onze wapenen wel immer heilig, onze drijfveeren wel zuiver en handelen wij in het geloof dat de wereld overwint?"

Zoo sprak, predikte, betuigde Van den Bergh.

Het was hem waarlijk om reformatie der kerk te doen.

Maar ook ten opzichte daarvan waarschuwde hij voor zelfbedrog.

Hoor hem getuigen!

„Er is een valsche en een echte bekeering, geveinsd en oprecht geloof; alzoo is er ook valsche en echte reformatie. De Satan maakt al wat goed is na. Zoo ziet hij ook gaarne eene Kerk „gereformeerd", mits niet door den Heiligen Geest en naar Gods Woord.

Waarin zit nu het verschil?

Er is een reformatie die uit bitterheid tegenover het onrecht van anderen ontsproot; en eene andere, die uit droefheid over eigen schuld aan het bestaan van dat onrecht, ontstond.

Er is eene reformatie, die geschiedt uit geestelijke zelfzucht, om gemakkelijk en goedkoop zuivere prediking te hebben; en een echte reformatie, die uit lust om met oprechtheid Jezus als Heere en Hoofd der Kerk te belijden, voortkomt, en daarom verwerpt al wat met zijn Woord in strijd is.

Er is eene reformatie, die opgaat in een vereeniging van gelijkgezinden en hooghartig zich stelt tegenover hen, die „niet medegaan". Maar ook eene betere reformatie, die ontstaat uit deernis over de verwaarloozing der gemeente, en met de Synodale Organisatie doet breken, om met meer vrijmoedigheid en ijver het afgedwaalde en gebrokene op te zoeken.

Er is eene reformatie, die begint en eindigt met het afwerpen van het Synodale juk, en het benoemen van een kerkeraad, en toch alle bestaande afgoden, breuken en bannen onaangeroerd laat; maar ook eene reformatie dieper en breeder opgevat, die in huisgezin, beroep en hart doorwerkt, of daarin reeds begonnen wordt, en een „klein beginsel van gehoorzaamheid" in alle stukken vertoont.

Er is eene reformatie uit vleeschelijken ijver, met wettische verschijnselen en eigenwilligen godsdienst vereenigd, die op het geestelijk leven nadeelig werkt; maar ook een andere reformatie die, uit kracht van Jezus' bloed, door den Heiligen Geest gewerkt, een Borg niet minder dan een Koning behoeft, en geestelijke ontwaking geeft.

Lezer, welke kenmerken vertoont de kerk waartoe gij behoort, hetzij ze Hervormd of Gereformeerd heet? En indien ge gebreken ziet, breek met de zonden, maar zoek de gevolgen te genezen. En woont ge in een wáre gereformeerde kerk, zijt ge dan zelf vernieuwd, bekeerd?"

⁂

Dit is een herinnering aan Mr Dr Willem van den Bergh, van den man, die „het geweten der Doleantie" werd genoemd.

Een herinnering, die niets anders mocht zijn dan het doorgeven van wat het eigenlijke, het centrale van de boodschap was, welke God door hem aan Volk en Kerk bracht.

Honderd jaar geleden schonk de HEERE hem aan ons. Zestig jaar geleden nam Hij hem van ons weg in zijn heerlijkheid.

Maar zijn woord bleef.

En wie zijn tijd kent weet dat het óók thans, misschien zelfs wel meer dan ooit, aangrijpende actualiteit bezit!

C. V.

PSALM 9 : 16—21

(Vertaling N.B.G.)

De HEER, die volken richten zal,
Hij steld' hun kuil hen zelf tot val;
hun voet verwarde in de netten,
die zij verborgen voor mij zetten.

De HEERE, die Zich kennen deed,
handhaafde 't recht en keerde 't leed;
de goddelooze ligt in banden,
verstrikt in 't werk van eigen handen.

*De goddeloozen worden slijk, *)*
zij keeren om naar 't doodenrijk;
de volkeren, die God niet eeren,
*Zijn grimmigheid zal hen verteren. **)*

Sta op, HEER, gun den sterveling
geen zegepraal in dit geding.
Laat toch de hoop der ootmoed weten:
voor goed blijft d' arme niet vergeten.

De volken voor uw aangezicht,
jaag, HEER', hun schrik aan in 't gericht,
*dat zij hun trotsche hart vergeten ***)*
en zich weer stervelingen weten.

A. v. B.

**) Ps. 18 : 43.*
***) Ps. 59 : 14.*
****) Ps. 101 : 5.*

OP EN OM 'T KERKPLEIN

CONSERVATIEVEN

Ik heb er lang en veel naar gezocht te mogen weten wat dát toch voor lieden zijn en óf ze er zijn: conservatieven. En wat toch hun beginselen waren in vroeger tijd en in onze progressieve eeuw.

Eindelijk ben ik er achter gekomen.

Conservatieven, échte dan, zijn er nooit geweest.

En conservatieven zijn er vandaag ook niet.

Want de conservatieven zijn altijd de slippendragers van de progressieven geweest. De mannen van het behoud zijn altoos in het spoor der vooruitstrevenden gegaan. De re-actionairen altijd door de mannen van de actie in hun doen en laten bepaald.

Ik ontdekte dat zóó:

Ergens in een dorpskerk was een nieuwe organist gekomen. En met de verandering van organist was het tempo des spelens en mitsdien ook des zingens versneld. Heel de gemeente deed mee. Op één na. Die eene bleef bij het tempo der vaderen. Dat meende hij tenminste. En zoo scheen hij ook te doen. Want als er een versregel — nieuw tempo — was uitgezongen en men even pauzeerde om voor den volgenden regel op adem te komen, hoorde men in die korte pauze het zwaar geluid van den man, die bij het oude dacht te blijven, de laatste lettergreep van den juist gezongen regel er uitstooten. Had de gemeente — versneld tempo — gezongen: „Zingt nu blij te moe....." dan klonk in de korte rustpauze een solo van den broeder-van-het-behoud ..... m ó e !" Als de man nu waarlijk het oude tempo consequent had aangehouden, dan ware hij aan het eind een heelen regel achter geweest. Dan had hij aan het einde gezongen — solo, oud tempo: „met gejuich geprezen". Maar — en daaruit bleek, hoe de man zichzelf en die hem hoorden fopte — ook bij dien laatsten regel was hij slechts één lettergreep achter. Dan zuchtte hij, al protesteerend tegen de nieuwe fratsen van dien progressieven organist, als de gemeente klaar was..... z e n.

Kijk, zoo zijn de conservatieven, de menschen van het behoud, de re-actionairen.

Ze komen wèl achteraan.

Met het zingen een lettergreep.

Met de mode een enkel seizoen.

Maar ze blijven nóóit een regel achter bij het zingen.

En ge ontmoet nooit een man of een vrouw, die zóó van een schilderij van Rembrandt schijnt gestapt te zijn.

De progressieven geven het tempo aan.

En de mode.

Ook in de politiek.

Ook in „de kerk".

En daarom kunnen in de kerk en in de politiek en in heel het leven die brave mannen-van-het-behoud den toon niet aangeven.

Dat moeten trouwens ook de progressieven niet doen.

De gevechten tusschen het behoud en den vooruitgang zijn slechts spiegelgevechten.

Spiegelt U er aan.

En denk aan het profetisch vermaan, dat de hardloopers en de achteraankomers beide bekeeren moet: „Tot de wet en tot de getuigenis".

Redding voor het leven is er alleen bij de normen van onzen God!

D. E. C.

⁂ Nuchterheid!

ALOOPèKS, LOOPèKS, OOPèKS, PèKS.....

Deze week is de synode der uitbannende kerken bijeengekomen. Uit betrouwbare bron weet ik heel zeker, dat zij in verzoeking gebracht wordt, wèl een koehandel te beginnen. Maar tot onzen spijt mogen we op het oogenblik nog niet publiceeren wat ter zake ons bekend is. We kunnen alleen maar adviseeren: vergeet geen oogenblik de openbare feiten van 1944, toets alles wat deze week in de krant komt aan de maatstaven der Schrift, die dus óók leert, dat de Schriftuurlijke maatstaven **alleen** aan en in de nuchtere feiten kunnen worden aangelegd. Waar dus niet geschiedt, gaat men met **beweerde** maatstaven alles en nog wat doen behalve..... **meten** hetgeen juist gemeten worden moet.

Overigens: men weet dat er sprake is van zeer geheime samensprekingen van enkelen met de synodocratische deputaten. Ieder kan dus op zijn vingers narekenen, dat er een zekere formule besproken zal worden (die trouwens in de pers reeds is voorgesteld, en natuurlijk nog gewijzigd worden kan bij herhaalde geheime samenspreking).

Denk nu, indien straks over deze dingen publicaties — met eventueele juichtonen over wijd openstaande deuren — mochten geschieden, eens aan het volgende verhaaltje.

Een leeraar, aan wien ondergeteekende nog altijd dankbaar terugdenkt, leerde ons op het gymnasium eens een aardig mopje. Hij vertelde, dat eens iemand had probeeren te bewijzen, dat vele nederlandsche woorden uit het grieksch stammen. Voorbeeld was het woord „vos". Dat dier heet in het grieksch „aloopèks". Die iemand beweerde dan, dat het woord deze geschiedenis had doorloopen: eerst was het „aloopèks", toen „loopèks", daarna achtereenvolgens: „oopèks", „pèks", „phèks", „fèks", „foeks", „foes", „fos", „vos".

Aan dat verhaaltje heb ik nog al eens teruggedacht als ik naging, wat er al nà 1944 gezegd is over de zestien bindende punten, waarvan in de gansche wereld — want de waarheid is één van Verkuyl's tot Greijdanus' territoir — niemand mocht afwijken. Zoek ze alle zestien op, lees